

Ekonomika, provoz a údržba v domácnosti

Daně

Úvod

Daně patří mezi základní pilíře fiskální ekonomiky a zároveň jsou jedním z předních příjmů do státního rozpočtu a obecně klíčovým prvkem fungování moderního státu a moderní ekonomiky. Pro běžné občany má toto slovo poněkud negativní konotaci, z pochopitelných důvodů.

Daní rozumíme finanční obnos, jenž je paušálně placen státu. Stát s těmito penězi dále pracuje, např. platy státním zaměstnancům, modernizace infrastruktury, bezpečí či vzdělání atd. Povinností každého občana je daně platit, výjimky se vztahují například na studenty, důchodce, neziskové organizace atd. Problematika daní je v dnešní době, ale i v té minulé, předmětem politických debat či filozofických směrů a názorů.

Historie daní

Jedním z prvních míst známých pro placení jisté formy daní jsou starověké Athény. Těmto veřejným dávkám se říkalo „leiturgie“. V tomto dlouhém období přispěla progresu v ekonomice i trojice známých filozofů, kteří se mimo jiné vyjadřovali i k daním – Sokrates, Aristoteles a Platon. Dále se odváděli cla či poplatky za nekázeň.

Další vývoj nastal během období Římské říše a vlády Caesara. Daním se v této době říkalo „berně“ a byly placeny ve 3 lhůtách: v září, 1. ledna a 1. května. Dále se platila berně z pozemku. Platit berně byl povinen každý občan s výjimkou sirotků, osob nemajetných (jejich majetek odhadnut po jistou cenu) a žen, které se starali o koně či píče.

Vývoj zrychloval a systém vybírání daní se vyvíjel jak ve středověku, tak v novověku, kdy navíc byly v roce 1521 zavedeny 3 stupně exekuce. V 16. století se již daňový systém rozvíjel individuálně ve všech světových státech a postupně ztratil jednotnou kostru.

Daňová soustava ČR

Daně se dělí na:

- ▶ Přímá daň
- ▶ Nepřímá daň

Přímou daň platí sám poplatník na vlastní účet – přímo státu.

Nepřímou daň neplatí poplatník přímo, nýbrž formou přirážky, kterou následně daní druhá strana.

Přímá a nepřímá daň

Přímá daň

DAŇ Z PŘÍJMU: je rozdělena na daň z příjmu fyzické (FO) a právnické (PO) osoby. Této dani podléhají veškeré zdanitelné příjmy osob – mzdy, honoráře, dividendy, výherní šeky atd. Tato daň je univerzální a nejdůležitější z hlediska příjmu do státního rozpočtu České republiky.

DAŇ MAJETKOVÁ: dále se dělí do několika dalších „podskupin“. Vztahuje se na určité majetkové věci občanů jako nemovitosti či auta.

DAŇ Z NEMOVITÝCH VĚCÍ: každoroční daň z nemovitostí – pozemky, stavby. Tyto nemovitosti se musí nacházet na území České republiky a být zapsány v katastru nemovitostí. Daň jde také obci, ve které se nemovitost nachází.

DAŇ SILNIČNÍ: tato daň se vztahuje na motorová vozidla, která jsou používána k podnikání – obvykle osobní automobily či dodávky a kamiony.

Nepřímá daň

DAŇ Z PŘIDANÉ HODNOTY: známá především pod zkratkou DPH je klíčovým příjmem do státního rozpočtu. Vztahuje se na plátce, kteří musí odvést určité procento ze svého obchodu, přesněji řečeno – z každé transakce. Klasickým příkladem mohou být restaurace a obchody. V ČR máme 3 stupně DPH. První se vztahuje na většinu případů a činí 21 %. Druhá kategorie – 12 % (dříve 15 a 10) se vztahuje např. na: prodej potravin, krmiva, rostliny, léky a lékařské potřeby, pohřební služby, apod.

Nepřímá daň

SPOTŘEBNÍ DAŇ: umožňuje státu regulovat cenu a teoreticky prodej jistých položek. Důvodem může být ochrana životního prostředí či zdraví obyvatel. Jedná se o alkoholické a tabákové výrobky, ale také pohonné hmoty či elektrickou energii. Spotřební daň představuje pro stát nezanedbatelné procento příjmů.

EKOLOGICKÁ DAŇ: také známá jako energetická. Slouží k redukci užívání takových statků, které jsou pro životní nebezpečí ohrožující a vybízí k hledání alternativ. V ČR máme ekologickou daň v těchto oblastech: ovzduší, voda, horniny, půda a v oblasti odpadů a obalů.

Jak platit daně

1. DAŇOVÝ STATUS

Nejprve je vhodné zjistit svůj daňový status – zda musím platit, kolik musím platit příp. jaké slevy se mě týkají.

2. DAŇOVÉ PŘIZNÁNÍ

Vyplňte daňové přiznání dle instrukcí v něm. Dříve se jednalo zejména o fyzický, „papírový“ dokument či elektronicky.

3. VÝPOČET DANĚ

Za další je třeba spočítat kolik peněz je třeba státu odvést. Zdatní to svedou sami, podnikatelé využívají poradce.

4. ZPŮSOB PLATBY

Lze platit hotově či bankovním převodem. Druhá varianta je v dnešní době více a více běžná.

5. ZAPLACENÍ DANĚ

Platbu stačí potvrdit a odeslat tak daňové přiznání. O zaplacení daně je dobré se ujistit pomocí potvrzení o platbě.

Odkazy

**Veškeré Informace k platbě daní a zákonů
v ČR lze nalézt na stránkách FINANČNÍ
SPRÁVY:**

<https://financnisprava.gov.cz/cs/dane/dane>

Literatura

<https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/sazby-dph-kolik-jich-spravne-urcit/>

<https://www.mfcr.cz/cs/index>

<https://financnisprava.gov.cz/cs/dane/dane>

<https://www.kurzy.cz/dane-danova-priznani/>

<https://managementmania.com/cs/danova-soustava-cr>